

RACISTISCH GEWELD IN 15 EU-LIDSTATEN

Vergelijkend overzicht van de bevindingen uit verslagen van
nationale RAXEN-Focal Points 2001-2004

Samenvattend rapport

De in dit rapport vervatte informatie en landspecifieke gegevens zijn verschaft door de nationale focal points van het RAcisme- en XEnofobieNetwerk (RAXEN).

Deze samenvatting wordt louter verschaft voor informatiedoeleinden en vormt geen juridisch advies.

Voorwoord

Racistisch geweld, dat een verscheidenheid aan vormen kan aannemen uiteenlopend van verbaal geweld, graffiti en pesterijen tot brandstichting, vandalisme, fysieke mishandeling of zelfs moord, blijft helaas in de meeste lidstaten van de Europese Unie een veel voorkomend en aanhoudend probleem. Racistisch geweld onderscheidt zich van andere vormen van geweld door de achter het gedrag liggende motivatie. De gevolgen ervan beïnvloeden niet alleen het leven van de slachtoffers en hun familieleden maar ook de relaties tussen gemeenschappen. Racistisch geweld kan bovendien een grensoverschrijdende dimensie hebben en daardoor de betrekkingen tussen lidstaten beïnvloeden, aangezien plegers van racistisch geweld erop uit kunnen zijn afwijkende normen in bepaalde lidstaten uit te buiten om racistische aanslagen te plegen of te steunen. Om effect te sorteren, moeten beleidsmaatregelen derhalve gebaseerd zijn op adequate en betrouwbare gegevens zowel op nationaal als op Europees niveau. Daarnaast moeten rapportagesystemen beschikken over minimumrichtsnoeren om te waarborgen dat slachtoffers op vergelijkbare wijze steun krijgen en behandeld worden in heel de Europese Unie.

Er bestaan echter, zoals in dit rapport wordt benadrukt, grote verschillen tussen de lidstaten wat betreft de verzamelde gegevens over racistisch geweld en de tegen dit probleem getroffen maatregelen. Lidstaten met de beste gegevensverzamelingsystemen hebben tevens de hoogste cijfers voor racistisch geweld en worden over het algemeen beschouwd als landen met de hoogste aantallen racistische incidenten. Dit is echter geen juiste weergave van de werkelijkheid. Om erachter te komen wat de daadwerkelijke omvang van racistisch geweld is en strategieën te ontwikkelen ter bestrijding van dit fenomeen is gegevensverzameling van het grootste belang. Het EUMC verzoekt lidstaten die nog niet beschikken over een effectief systeem voor het verzamelen van gegevens, te onderzoeken of zij de door andere lidstaten gebruikte geperfectioneerde systemen kunnen gebruiken voor het ontwikkelen van doelmatige en systematische methoden voor het rapporteren van racistisch geweld.

Het rapport benadrukt dat in realiteit veel lidstaten officieel geen of ongeschikte gegevens verzamelen over racistisch geweld. Zonder nauwkeurige gegevens over de omvang en aard van racistisch geweld worden lidstaten belemmerd in hun vermogen doelmatige beleidsmaatregelen te treffen en blijft het verkrijgen van nauwkeurige informatie over de positie van slachtoffers van racistisch geweld een onhaalbaar plan. Slachtoffers van racistisch geweld lopen het risico onzichtbaar te worden of te blijven in lidstaten met een ontoereikend of niet-bestaand gegevensverzamelingsstelsel.

Voorliggend rapport is opgesteld om lidstaten te ondersteunen bij de ontwikkeling van geschikte beleidsmaatregelen tegen racistisch geweld. Het is een analytisch vergelijkend overzicht van de omvang en aard van racistisch geweld in vijftien EU-lidstaten. Op basis van officiële en niet-officiële gegevensbronnen, verzameld door

de focal points van het RAXEN-netwerk van het EUMC, biedt het voor de periode 2001-2004 inzicht in het probleem van racistisch geweld en de hiertegen getroffen maatregelen.

Het hoofdrapport bestaat uit een analyse van de algemene situatie met betrekking tot racistisch geweld in elke lidstaat. Er wordt informatie gepresenteerd over officiële en niet-officiële mechanismen voor gegevensverzameling voor elke lidstaat afzonderlijk, en kwantitatieve gegevens voorzover deze aan de nationale focal points ter beschikking zijn gesteld. Deze informatie wordt in de politieke en maatschappelijke context geplaatst van elk van de lidstaten en aan het eind van elk landenprofiel wordt een beknopte samenvatting gemaakt van recente beleidsontwikkelingen die door verschillende landen zijn doorgevoerd om het probleem van racistisch geweld te bestrijden. Vervolgens worden in een samenvattend overzicht racistische delicten en de mechanismen voor gegevensverzameling hierover in de vijftien lidstaten vergeleken, vergezeld van een toelichting en analyse van het fenomeen racistisch geweld. In het samenvattend rapport worden de belangrijkste bevindingen vastgelegd.

Vaak wordt als argument aangevoerd dat er geen gegevens over etnische of nationale afstamming zouden moeten worden verzameld. De richtlijn rassengelijkheid van de Europese Unie geeft aan dat informatie over indirecte discriminatie verzameld kan worden door gebruik te maken van statistische bewijzen, vooropgesteld dat alle informatie over etnische afstamming anoniem gemaakt wordt; dit impliceert dat er geen barrière is voor het verzamelen van gegevens over racistisch geweld in verband met de etnische of nationale afstamming van het slachtoffer. Het rapport verschaft voorbeelden van landen die momenteel gegevens verzamelen over door minderheden ervaren racistisch geweld zonder dat dit blijkbaar in strijd is met de richtlijn inzake gegevensbescherming van de Europese Unie. Tevens doet het de aanbeveling stappen te nemen voor de goedkeuring van methoden voor uitgebreide gegevensverzameling over racistisch geweld in de hele EU.

De gegevens voor dit rapport werden verzameld door de nationale focal points van RAXEN (Racisme- en Xenofobienetwerk). Het EUMC heeft deze gegevens geanalyseerd en een vergelijkend overzicht van racistisch geweld gemaakt in de vijftien lidstaten. Vergelijkbare overzichten met betrekking tot de stand van zaken wat betreft werkgelegenheid, opleiding en wetgeving zijn reeds door het EUMC gepubliceerd. Deze zijn verkrijgbaar in papieren of elektronische vorm via de website (www.eumc.eu.int). Ik wil de nationale focal points van harte bedanken voor het uitstekende werk dat zij verzet hebben door de originele gegevens voor dit rapport te verschaffen en de onderzoeksmedewerkers van het EUMC voor het produceren van een zo grondige en gedetailleerde vergelijkende analyse.

Beate Winkler
Directeur

Samenvattend rapport

DOEL EN ACHTERGROND

Doel

Racistisch geweld is de meest gruwelijke manifestatie van racisme en vreemdelingenhaat. De gevolgen hiervan reiken verder dan de directe slachtoffers en betreffen hun familieleden, vrienden en zelfs hele gemeenschappen. Individuele voorvallen van racistisch geweld of voorbeelden van terugkerende gerichte discriminatie zorgen ervoor dat angst zich geleidelijk aan nestelt in kwetsbare gemeenschappen. Wanneer regeringen en de maatschappij nalaten doelmatige antwoorden te geven op het probleem van racistisch geweld, door niet de indruk te geven dit te veroordelen en te willen voorkomen en bestraffen, kunnen potentiële en reële slachtoffers het gevoel krijgen dat hun ervaringen als slachtoffer niet serieus worden genomen. Tegelijkertijd kunnen niet-effectieve maatregelen tegen racistisch geweld de verkeerde boodschap uitzenden naar de daders ervan, namelijk dat zij hun acties ongestraft kunnen voortzetten.

Het rapport *Racist Violence in Fifteen EU Member States* (Racistisch geweld in vijftien EU-lidstaten) van het EUMC onderzoekt de omvang en de aard van racistisch geweld in de EU-15 alsmede de daartegen getroffen beleidsmaatregelen. Door de beschikbare informatie over racistisch geweld uit officiële en niet-officiële bronnen te presenteren, wordt in het rapport onderstreept wat wij al dan niet weten over het probleem; ook worden suggesties aan de hand gedaan over hoe gegevens beter kunnen worden verzameld en maatregelen tegen racistisch geweld kunnen worden verbeterd. Verbeterde gegevensverzameling is een belangrijk middel om een effectiever antwoord te waarborgen op een probleem waarover gedetailleerde en nauwkeurige informatie in veel lidstaten ontbreekt.

Justitie, en met name de politie, die een goede gegevensverzameling heeft over racistisch geweld en die deze informatie gebruikt om praktische maatregelen te ontwikkelen, kan beginnen met een meer doelmatige aanpak van het probleem met betrekking tot de volgende hoofdthema's:

- **Slachtoffers van racistisch geweld** – slachtoffers aanmoedigen om aangifte te doen van incidenten door hun ervaringen serieus te nemen; tijdens dit proces nauwkeurige kennis vergaren over 'wie' slachtoffer is; hulp bieden aan slachtoffers en hen doorverwijzen naar gespecialiseerde bureaus voorzover deze bestaan.
- **Voor racistisch geweld kwetsbare gemeenschappen** – een antwoord geven op angst en onzekerheid onder kwetsbare gemeenschappen door vertrouwen te kweken; het ontwikkelen van gevoelige, effectieve en zichtbare beleidsmaatregelen kan het vertrouwen vergroten en zal het doen van aangifte van racistische uitingen bevorderen.

- **Plegers van racistisch geweld** – nauwkeurige kennis vergaren over daders door gebruik te maken van bestaande en goed functionerende criminele-inlichtingensystemen en procedures voor het opzetten van een efficiënte database; door het daadwerkelijk vervolgen en straffen van racistisch geweld zullen daders erachter komen dat justitie – en dus de overheid – racistisch geweld als een ernstige misdaad beschouwt.

Zoals aangetoond in het hoofdrapport hebben een aantal lidstaten al maatregelen tegen racistisch geweld die een aantal van de hiervoor genoemde thema's erkennen, getroffen of hiermee een begin gemaakt. Bij het lezen van dit samenvattende rapport en het hoofdrapport moet niet vergeten worden dat de weinige lidstaten die vandaag de dag goede antwoorden hebben gevonden op racistisch geweld, zich tot voor kort in dezelfde positie bevonden als de lidstaten die nog moeten beginnen met het ontwikkelen van omvattende beleidsmaatregelen.

In het hoofdrapport worden ook opmerkelijke beleidsmaatregelen tegen racistisch geweld geschetst in lidstaten, zowel van de zijde van de overheid als vanuit de maatschappij:

- **Overheid en maatschappij** – de overheid en de maatschappij moeten worden aangemoedigd partnerschappen te creëren om van elkaars ervaringen met racistisch geweld (slachtoffers en daders) te kunnen leren; functionerende partnerschappen kunnen de kennis over doelmatige preventie van, maatregelen tegen en bestrafing van racistisch geweld vergroten en kunnen ertoe bijdragen dat middelen worden gebruikt daar waar deze het meest nodig zijn en waar deze 'resultaten' kunnen opleveren.
- **(Goede) praktijken** – positieve initiatieven tegen racistisch geweld van de overheid en de maatschappij moeten worden vastgesteld en benadrukt als voorbeelden van 'goede praktijken' in een poging te leren van succesvolle initiatieven (op lokaal, nationaal en internationaal niveau). Tegelijkertijd moeten mislukte praktijken ook worden geïdentificeerd om herhaling van slechte praktijken en ondoelmatig gebruik van middelen te vermijden.

Deze samenvatting en het hoofdverslag verschaffen inzicht in de omvang van, en de getroffen beleidsmaatregelen tegen, racistisch geweld in de EU-15. Hiertoe wordt een overzicht verschaft van de actuele kennis van racistisch geweld in de individuele lidstaten en de antwoorden hierop van de overheid en de maatschappij.

Achtergrond

De inhoud van dit rapport is gebaseerd op jaarlijks door het Raxen-netwerk van nationale focal points (NFP)¹ bij het EUMC ingediende bewijzen over de omvang

¹ Dit netwerk bestaat uit 25 gecontracteerde consortia van organisaties (onderzoeksorganisaties, NGO's, speciale instanties, sociale partners, e.d.) die fungeren als nationale focal points van het EUMC in elk van de lidstaten van de Europese Unie en die objectieve, betrouwbare en vergelijkbare gegevens verzamelen over racisme en

een aard van racistisch geweld alsmede de hiertegen getroffen beleidsmaatregelen in de 15 EU-lidstaten². De informatie wordt weergegeven, voorzover beschikbaar, voor de jaren 2001, 2002, 2003 en een deel van 2004.

De centrale opdracht van elk NFP wat betreft rapportageverplichtingen was het presenteren van alle beschikbare gegevens, uit officiële en niet-officiële bron, inzake de omvang en aard van racistisch geweld in hun land. Als onderdeel van deze exercitie moesten NFP's de mechanismen voor het verzamelen van gegevens over racistisch geweld uiteenzetten. Daarnaast werd de NFP's verzocht informatie te verzamelen over beleidsmaatregelen en andere initiatieven, o.a. relevante wetgeving ter bestrijding van racistisch geweld. Een beschrijving van de achtergrond van racistisch geweld in elk land en met name de activiteiten van extremistische organisaties was ook vereist om de gerapporteerde bevindingen over racistisch geweld in een nationale maatschappelijke en politieke context te kunnen plaatsen.

Aan het einde van het rapport worden de bevindingen voor elke lidstaat gepresenteerd in een vergelijkend overzicht; dit maakt een kritische evaluatie mogelijk van de mechanismen voor het verzamelen van gegevens over racistisch geweld in elke lidstaat. Met dit in gedachten verschaft het rapport een kritische blik op 'goede praktijken' als antwoord op het probleem van racistisch geweld.

Op zich kan de term 'racistisch geweld' op meerdere wijzen worden geïnterpreteerd. De meeste lidstaten beschikken niet over een juridische definitie van 'racistisch geweld'. Sociale wetenschappers die gespecialiseerd zijn op dit gebied, en NGO's definiëren het doorgaans als racistisch gemotiveerde misdrijven tegen een persoon en/of een bezit; soms wordt ook verbaal geweld en aanzetting tot rassenhaat hiertoe gerekend. Om informatieverzameling in de nationale context te ondersteunen, richten sommige lidstaten zich bijvoorbeeld op specifieke neo-nazi-organisaties en hun activiteiten. Aan de NFP's is geen definitie opgelegd van wat 'racistisch geweld' nu precies is, maar hun werd verzocht gegevens te verzamelen over de verschillende benaderingen van de lidstaten. Hierdoor hoopt het EUMC zoveel mogelijk informatie te verkrijgen en de overeenkomsten en verschillen tussen rapportage- en aangiftepraktijken vast te stellen.

De door de NFP's aangenomen benadering van het fenomeen racistisch geweld geeft over het algemeen het belang weer dat door elke lidstaat gehecht wordt aan het probleem. De lidstaten met een lange onderzoeksgeschiedenis, NGO-activisme en beleidsinterventies op het gebied van racistisch geweld beschikken over het algemeen ook over de meest uitgebreide gegevens over racistisch geweld. Als

vreemdelingenhaat bij werkgelegenheid, opleiding en huisvesting, over de situatie met betrekking tot racistisch geweld en misdaad alsook over eventuele relevante ontwikkelingen op het gebied van wetgeving waaronder rechtszaken.

² Aangezien de bestreken periode voorafgaat aan de toetreding van de tien nieuwe lidstaten van de EU in mei 2004, blijft het rapport beperkt tot gegevens voor de vijftien oude lidstaten. In bijlage II van het hoofdrapport wordt evenwel enige informatie verstrekt over mechanismen voor gegevensverzameling over racistisch geweld in de tien nieuwe lidstaten. Dit op verzoek van de nieuwe NFP's in 2004.

weergave hiervan leverden sommige NFP's ruime informatie waarmee aan het werk kon worden gegaan, terwijl andere landen een duidelijk gebrek aan informatie aan de dag legden. De hier weergegeven resultaten tonen een grote variëteit in aard en diepgang van de in elke lidstaat beschikbare informatie.

AANDACHTSPUNTEN IN DIT RAPPORT

Het rapport bestaat uit drie delen:

Het belangrijkste vergelijkende overzicht van de onderzoeksbevindingen staat in hoofdstuk 19.

DEEL I – DE CONTEXT VAN HET ONDERZOEK

In **deel I, hoofdstuk 1** wordt het onderzoek in de context geplaatst wat betreft de betekenis van de termen 'ras', 'etniciteit' en 'racisme'. Dit draagt ertoe bij definities en interpretaties voor te bereiden van de begrippen 'geweld' en meer in het bijzonder 'racistisch geweld' – het centrale onderzoeksthema van dit rapport. Na een sociologische en criminologische toelichting op het begrip 'racistisch geweld' wordt in **hoofdstuk 2** een overzicht gegeven van juridische definities en benaderingen van 'racistisch geweld'. Nationale en internationale instrumenten die op verschillende wijzen een antwoord bieden op racistisch geweld, worden in dit hoofdstuk geschetst. **Hoofdstuk 3** biedt, tot besluit, een kritisch commentaar over pogingen om de omvang en aard van racistisch geweld te meten, met name als een vergelijkende grensoverschrijdende exercitie, en geeft een beschouwing van het pro en het contra van officiële en alternatieve mechanismen voor gegevensverzameling.

DEEL II – ONDERZOEKSBEVINDINGEN VOOR ELK VAN DE 15 LIDSTATEN

Deel II beschrijft om de beurt elk van de 15 lidstaten en in de **hoofdstukken 4 tot en met 18** worden de beschikbare gegevens en gegevensbronnen over racistisch geweld onderzocht. Voor elke lidstaat worden de bevindingen in een context geplaatst wat betreft de maatschappelijke en politieke achtergrond van het fenomeen in de lidstaat, met speciale aandacht voor aanwezigheid en uitwerking van extremistische groeperingen op maatregelen voor immigranten en andere minderheidsgroeperingen. In elk hoofdstuk worden officiële en niet-officiële gegevens weergegeven, die betrouwbaar worden geacht door het NFP in kwestie, in een poging een beeld te schetsen van hetgeen al dan niet bekend is over racistisch geweld in elke lidstaat. De informatie wordt vervolgens gepresenteerd met betrekking tot recente politieke, criminele en beleidsmatige ontwikkelingen die beschouwd kunnen worden als positieve, en soms negatieve, ontwikkelingen met het oog op de verzameling van gegevens over racistisch geweld.

Sommige NFP's konden alleen een kwalitatieve beschrijving van racistische incidenten geven, vaak gebaseerd op mediaverslaggeving. Besloten is zich te concentreren op kwantitatieve gegevens en geen selectieve presentatie van voornoemde beschrijvingen op te nemen in het vergelijkende rapport, omdat dit het gevaar oplevert de lezer een verwarrende interpretatie van de aard van het racistisch geweld in een willekeurige lidstaat te presenteren. Gezien de belangrijkste doelstelling van het EUMC om 'de Gemeenschap en haar lidstaten te voorzien van objectieve, betrouwbare en onderling vergelijkbare gegevens', moet de centrale rol van dit vergelijkende rapport over racistisch geweld gezien worden als een beschrijving en een kritische waardering van een officiële en niet-officiële kwantitatieve verzameling van gegevens.

DEEL III – OVERZICHT EN BEGRIIP VAN DE ONDERZOEKSBEVINDINGEN

In navolging van de 15 afzonderlijke nationale verslagen biedt **hoofdstuk 19** een vergelijkend overzicht van de omvang en aard van racistisch geweld voor elk van de 15 lidstaten. Gezien de beperkingen van het vergelijken van schaarse en zeer verschillende gegevensreeksen afkomstig van verschillende landen, worden in het hoofdstuk met name gegevenstendensen in een aantal lidstaten onderzocht. Op basis van de onderzoeksbevindingen wordt de vraag gesteld of lidstaten af en toe nalaten racistische incidenten te rapporteren en wordt een kritische beoordeling gegeven van de geschiktheid of ongeschiktheid van bestaande mechanismen voor gegevensverzameling voor elke lidstaat. Na het overzicht van de onderzoeksbevindingen schetst **hoofdstuk 20** in het kort de op criminologie en aanverwante disciplines gebaseerde belangrijkste theoretische verklaringen van racistisch geweld. Dit hoofdstuk verwijst naar de culturele en criminele context waarin racistisch geweld gemakkelijk kan optreden in het licht van een beter begrip van de in elk landenprofiel verschaft bewijzen. **Hoofdstuk 21** richt zich op de maatregelen die de lidstaten treffen tegen racistisch geweld. Het onderzoekt de obstakels voor doelmatige verzameling van gegevens over racistisch geweld en presenteert een overzicht van politieke en beleidsmatige invloeden op de rapportage van racistisch geweld. De hoofdmoot van het hoofdstuk is gewijd aan een toelichting van wat bedoeld wordt met interventies tegen racistisch geweld met het predikaat 'goede praktijken' en ook worden voorbeelden gegeven van goede praktijken in een aantal lidstaten. Deze initiatieven worden kritisch beoordeeld met betrekking tot innovatieve en traditionele strafrechtelijke interventies tegen racistisch geweld. Tot slot volgen, op basis van de algemene kritiek van het rapport dat de gegevensverzameling over racistisch geweld inadequaat is, een aantal aanbevelingen voor het verbeteren van de gegevensverzameling. Deze worden gepresenteerd als reeks.

Bovendien bevat het rapport twee bijlagen: in de eerste wordt een overzicht gegeven van de bevolking en de niet-nationale bevolking voor elke lidstaat; in de tweede wordt informatie gepresenteerd over mechanismen voor gegevensverzameling over racistisch geweld in de tien nieuwe lidstaten.

OPMERKELIJKE RESULTATEN

De gegevens over racistische delicten en racistisch geweld zijn zeer uiteenlopend voor de lidstaten. Deze verschillen zijn met name gebaseerd op het feit:

- of de lidstaten gegevens verzamelen over niet-staatsburgers en etnische minderheden, en in het bijzonder of justitie criminele vergrijpen erkent als zijnde specifiek ‘racistisch gemotiveerd’;
- of de lidstaat zijn aandacht richt op racistische delicten en racistisch geweld als een maatschappelijk probleem dat moet worden aangepakt.

Daarom zijn er geen twee landen waarvan de gegevens rechtstreeks met elkaar vergeleken kunnen worden.

Officiële mechanismen voor gegevensverzameling

Op basis van de aan de RAXEN-NFP's beschikbaar gestelde informatie zijn er drie lidstaten – **Griekenland, Italië en Portugal** – die *geen openbare officiële strafrechtelijke gegevens hebben over racistische delicten en racistisch geweld*, of gegevens over discriminatie die tevens racistische delicten en racistisch geweld omvatten. **Spanje** heeft alleen cijfers vrijgegeven over racistische/xenofobe daden voor 2001, op verzoek van het Spaanse NFP.

België, Luxemburg en Nederland concentreren hun gegevens op rapportage van ‘discriminerende vergrijpen’. Terwijl de gegevensverzameling van Luxemburg beperkt is, beschikken België en Nederland over goed functionerende mechanismen voor het vastleggen van een breed scala aan discriminerende uitingen. België kan aldus het aantal klachten over discriminatie identificeren dat verband houdt met racistisch geweld, terwijl Nederland in staat is te onthullen of aangiften gerelateerd zijn aan ‘mondelijke uitingen’ en aan activiteiten van extremistische groeperingen.

Oostenrijk en Duitsland leggen het accent in hun procedures voor gegevensverzameling op activiteiten van extremistische groeperingen en aanverwante handelingen die tegen de grondwet ingaan. De Oostenrijkse gegevens onthullen geen enkele bijzonderheid over racistische delicten; de Duitse gegevens daarentegen wel. In mindere mate richt **Denemarken** zijn gegevensverzameling op aanklachten betreffende haatdragend/racistisch taalgebruik en de activiteiten van extremistische groeperingen; er zijn echter ook voldoende gegevens beschikbaar over de aard van gewelddadige incidenten met een racistisch motief. **Zweden** kijkt ook naar de activiteiten van extremistische groeperingen, maar plaatst deze informatie in een breder kader van gegevensverzameling over racistisch geweld; daarmee kan de mate van betrokkenheid van extremistische groeperingen bij racistische delicten/racistisch geweld worden vastgesteld.

Finland, Frankrijk, Ierland en het VK hebben uitgebreide mechanismen voor het verzamelen van gegevens die veel duidelijk maken over de omvang en/of aard van racistisch geweld. Al beperken de gegevens voor Finland zich tot 2002, deze bieden een uitgebreid overzicht en een schatting van racistisch gemotiveerde delicten en racistisch gemotiveerde gewelddadige misdaad.

Op basis van het voornoemde kunnen officiële mechanismen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens over racistische delicten/racistisch geweld (en aanverwante activiteiten) als volgt worden beschreven:

Officiële mechanismen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens over racistische delicten/racistisch geweld

Ongeschikte of niet-bestaande gegevensverzameling voor 2001, 2002, 2003 en 2004	Gedeeltelijke gegevensverzameling, gericht op algemene discriminatie	Goede of uitstekende gegevensverzamelingsmechanismen	Goede gegevensverzameling, gericht op de activiteiten van extreemrechtse groeperingen/haatcampagnes
Griekenland	België	Denemarken	Oostenrijk
Italië	Nederland	Finland	Duitsland
Luxemburg		Frankrijk	
Portugal		Ierland	
Spanje		VK	
		Zweden	

Officiële gegevens en nalatige rapportage van racistisch geweld

Gezien het feit dat veel NFP's aangeven dat racistische delicten en racistisch geweld in hun land een probleem vormen, lijkt het erop dat officiële gegevens geen juiste weergave zijn van het aantal incidenten van racistische delicten en racistisch geweld, hetzij omdat het ontbreekt aan een officieel systeem voor het rapporteren van racistisch geweld (Griekenland, Portugal en Italië) hetzij omdat het systeem niet efficiënt genoeg is.

Daarom kunnen zeer lage of ontbrekende ruwe officiële gegevens over racistische delicten en racistisch geweld eerder een weergave zijn van ondoelmatige gegevensverzamelingsmechanismen dan van daadwerkelijk lage cijfers voor racistische delicten en racistisch geweld.

Een blik op tendensen in officiële cijfers

Omdat lidstaten gebruik maken van uiteenlopende systemen voor het verzamelen van gegevens over racistische delicten en racistisch geweld, is het misleidend te proberen ruwe absolute cijfers tussen landen te vergelijken. In plaats daarvan kan een betekenisvollere interpretatie van de beschikbare gegevens verkregen worden door een vergelijking te maken per jaar voor een en dezelfde lidstaat. Hierdoor kan men met gebruikmaking van dezelfde mechanismen voor gegevensverzameling op basis van veranderingen in percentages in de verzamelde gegevens waarnemen of rapportages/aangiften van racistische delicten en racistisch geweld in de loop van de jaren toe- of afnemen.

Op basis van gegevens over rapportage/aangiften van racistische delicten in zeven landen – Denemarken, Duitsland, Ierland, Nederland*, Oostenrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk – **die beschikbaar zijn voor de jaren 2001, 2002 en 2003** kan voor elke lidstaat een analyse van de tendensen worden gemaakt.

* Zowel België als Nederland verstrekken gegevens over algemene discriminatie. Overeenkomstig de door de NFP's ingediende bewijzen blijken de Nederlandse gegevens evenwel meer gericht te zijn op 'racistisch geweld', terwijl de Belgische algemener zijn. Om deze reden is besloten de gegevens voor België niet mee te nemen bij het in kaart brengen van tendensen.

Tendensen door de jaren heen, 2001-2003

Officiële rapportage/aangiften met betrekking tot racistische delicten/racistisch geweld en aanverwante activiteiten³

	% verandering 2001-02	% verandering 2002-03	% verandering 2001-03
Oostenrijk	- 11.9	- 6.2	- 17.4
Denemarken	- 41.4	- 23.5	- 55.2
Duitsland	- 12.2	- 10.5	- 21.4
Ierland	+ 137.2	- 20.6	+ 88.4
Nederland	+ 22.2	- 15.7	+ 3.0
Zweden	- 15.4	+ 2.1	- 13.6
VK⁴	+ 2.4	- 9.7	- 7.6

Vijf van de zeven lidstaten beleefden een *algehele afname* van het aantal rapportages/aangiften van 'racistische delicten' en geweld (en aanverwante activiteiten) in de periode van 2001 tot 2003.

³ De gegevens in deze tabel zijn **niet** vergelijkbaar tussen lidstaten. Originele bronnen worden aangehaald in de bijlage bij deze samenvatting en in het hoofdrapport. Voor elke lidstaat zijn van de beschikbare officiële cijfers de hoogste gebruikt.

⁴ Gegevens voor Engeland en Wales.

Twee van de zeven lidstaten beleefden een *algehele toename* van het aantal rapportages/aangiften van 'racistische delicten' en geweld (en aanverwante activiteiten) in de periode van 2001 tot 2003.

Het volgen van tendensen in de verzamelde gegevens voor afzonderlijke lidstaten is een nauwkeuriger oefening dan proberen verschillende gegevensreeksen tussen lidstaten te vergelijken. Veranderingen in percentages kunnen een daadwerkelijke toe- of afname van racistische delicten en racistisch geweld weergeven, maar kunnen ook een weergave zijn van wijzigingen in de rapportageprocedures. Daarentegen kunnen lidstaten met constant lage absolute cijfers, zoals Denemarken en Ierland, spectaculaire stijgingen of dalingen melden in de rapportage/aangiftencijfers op grond van zeer weinig incidenten.

Niet-officiële gegevensverzameling

In vergelijking met officiële gegevensverzamelingen beschikken de meeste lidstaten over een aantal niet-officiële mechanismen voor, of onderzoeken naar, racistisch geweld en racistische delicten. **België, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Portugal, Oostenrijk, Spanje en Zweden** bijvoorbeeld hebben allemaal alternatieve informatiebronnen over racistische delicten en racistisch geweld. Luxemburg heeft een gebrek aan niet-officiële gegevens over racistische delicten en racistisch geweld, die een nuttige informatiebron hadden kunnen vormen gezien het aan uitgebreide officiële gegevens ontbreekt.

De meeste niet-officiële informatie is afkomstig van gespecialiseerde NGO's die werkzaam zijn op het gebied van racistische delicten en racistisch geweld. Omdat de NGO's weinig middelen hebben, is hun gegevensverzameling over het algemeen beperkt en vaak van kwalitatieve aard. Incidenten worden ofwel direct gemeld aan een NGO ofwel de NGO's rapporteren beschrijvende mediaverslagen van incidenten. Waar officiële gegevensbronnen geheel of gedeeltelijk ontbreken spelen NGO's echter een essentiële rol in het benadrukken van het probleem en de aard van de racistische delicten en het racistische geweld.

In vergelijking met de hiervoor genoemde lidstaten, beschikken **Denemarken, Duitsland, Nederland, Finland en het VK** alle over een uitgebreide reeks niet-officiële gegevensbronnen voor racistische delicten en racistisch geweld – met een onderzoekservaring van vele jaren. In deze landen is zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie beschikbaar van NGO's en wetenschappelijke onderzoekers, over de ervaringen van niet-staatsburgers en andere kwetsbare minderheden als slachtoffer van racisme. Een belangrijk instrument dat in een aantal van deze landen gebruikt wordt is de 'slachtoffer-enquête'. Dit onderzoeksinstrument vraagt mensen rechtstreeks naar voorbeelden van ervaringen als slachtoffer gedurende een bepaalde periode en verschaft een zorgvuldiger beeld van het aantal slachtoffers van racisme dan officiële politiestatistieken.

Op basis van het voornoemde kunnen niet-officiële mechanismen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens over racistische delicten/racistisch geweld (en aanverwante activiteiten) als volgt worden beschreven:

Niet-officiële mechanismen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens over racistische delicten/racistisch geweld

Ongeschikte of niet-bestaande niet-officiële gegevensbronnen	Een aantal niet-officiële gegevensbronnen	Een uitgebreide reeks niet-officiële gegevensbronnen
Luxemburg	Oostenrijk	Denemarken
	België	Finland
	Frankrijk	Duitsland
	Griekenland	Nederland
	Ierland	VK
	Italië	
	Portugal	
	Spanje	
	Zweden	

Profiel van het 'slachtoffer' – profiel van de 'dader'

Officiële gegevens neigen ertoe slachtoffers in categorieën in te delen naar gelang hun nationaliteit. In een klein aantal lidstaten worden meldingen van racistische delicten en racistisch geweld gerangschikt op grond van religie – b.v. antisemitische of antimoslim incidenten.

Niet-officiële gegevensbronnen, zoals NGO-verslagen en onderzoeksstudies, verschaffen meer bijzonderheden over de karakteristieken van slachtoffers, en soms ook van de daders, dan officiële gegevens.

Een samenvatting van de bevindingen van officieel en niet-officieel onderzoek leidt tot de volgende ruime generalisatie:

De meest kwetsbare groepen waren (in alfabetische volgorde): etnische minderheden binnen de nationale bevolking; illegale immigranten, joden, moslims; Noord-Afrikanen, mensen uit voormalig Joegoslavië; vluchtelingen/asielzoekers; Roma/Sinti/'zigeuners'.

De grootste groep daders zijn: jonge mannen, leden van extremistische, politiek gemotiveerde organisaties *en* anderen die geen lid van dergelijke groeperingen zijn.

Uit recent materiaal uit een aantal NFP-verslagen – **Frankrijk, Nederland en Zweden** – blijkt dat het merendeel van de racistische delicten en het racistische geweld niet toegeschreven kan worden aan extremistische groeperingen. Het kan zijn dat extremistische groeperingen er zorgvuldiger in zijn hun activiteiten te

verbergen, maar wellicht bestaat er een tendens voor racistische delicten en racistisch geweld onder personen die niet noodzakelijkerwijs bij dergelijke groepen aangesloten zijn. Dit in gedachten is het van belang eventueel opgemerkte tendensen in de rapportage van racistische delicten en racistisch geweld die kunnen worden toegeschreven aan bepaalde individuen of groeperingen, zorgvuldig te volgen, met name met betrekking tot voorvallen op lokaal, nationaal en internationaal niveau die in racistische activiteiten kunnen ontbranden.

OBSTAKELS VOOR EFFECTIEVE GEGEVENSVERZAMELING

Effectieve verzameling van gegevens over racistische delicten en racistisch geweld wordt voornamelijk belemmerd door nalatige rapportage en aangiften. Terwijl veel lidstaten gebruik maken van 'goede praktijk'-initiatieven om het probleem van racistische delicten en racistisch geweld aan te pakken – uiteenlopend van interventies op wettelijk en justitieel gebied tot interventies vanuit gemeenschappen om het recht te herstellen – is het vanwege een algeheel ontbreken van uitgebreide en betrouwbare gegevens niet mogelijk een nauwkeurige interpretatie van de omvang en aard van het probleem te geven, noch hoe het effectief te bestrijden.

Een aantal factoren draagt ertoe bij te verklaren waarom sommige lidstaten officiële gegevens verzamelen over racistische delicten en racistisch geweld, en andere niet. Daarbij gaat het onder meer om de vraag of er politieke en maatschappelijke aandacht is voor de slachtoffers van misdrijven en meer in het bijzonder voor slachtoffers van racistische delicten; of de politieke en maatschappelijke aandacht gericht is op etnische minderheidsgroepen en niet-staatsburgers als een maatschappelijk probleem; of er een sterke NGO-beweging is die initiatieven tegen racistische delicten en *voor* slachtoffers kan promoten en ondersteunen; of de politie aangemoedigd wordt op te treden als dienstverlener aan slachtoffers van misdrijven en, met name slachtoffers van racistische delicten; en tot besluit of een lidstaat een lange traditie van gegevensverzameling heeft.

Een belangrijk element in het voornoemde is of slachtoffers van racistische delicten het gevoel hebben dat zij als slachtoffer naar de politie kunnen stappen om aangifte te doen. Wanneer de politie slachtoffers op proactieve wijze aanmoedigt om aangifte te doen van incidenten, gebeurt dit waarschijnlijk vaker en zullen de cijfers voor aangiften dit ook weerspiegelen. De politie kan echter alleen incidenten rapporteren als 'racistisch' indien de wetgeving dit toelaat. Dat betekent dat mensen aangifte kunnen doen van incidenten van racistisch geweld, maar dat de informatie niet wordt opgenomen in gegevensverzamelingsystemen, tenzij er wetten van kracht zijn die dit soort incidenten indeelt als 'racistisch' of 'racistisch gemotiveerd'.

Officiële gegevensverzameling over racistische delicten en racistisch geweld wordt belemmerd door het ontbreken van of het volledig uitbannen in de meeste lidstaten

van informatie over iemands etnische afstamming. Dit gebeurt vaak onder het voorwendsel van gegevensbescherming (zie deel 2.4 van het hoofdrapport). De geschiedenis van bepaalde lidstaten, zoals Oostenrijk en Duitsland, heeft er samen met de factoren die nadelig zijn voor de eerder genoemde gegevensverzameling, toe bijgedragen informatie over etnische afstamming uit te sluiten uit angst dat deze informatie gebruikt zou kunnen worden vóór, in plaats van tegen discriminerende doelen. Terwijl er in de lidstaten enige informatie beschikbaar is over niet-staatsburgers (als niet-burgers) ontbreken in de verzamelingen van strafrechtelijke gegevens van vrijwel alle lidstaten ervaringen van staatsburgers die tevens deel uitmaken van een etnische minderheid.

Dit vormt niet alleen een probleem voor afzonderlijke lidstaten, maar ook voor de EU en haar instellingen die het probleem van racistische delicten en racistisch geweld willen aanpakken en bestrijden. In het ideale geval zouden gegevens moeten worden verzameld waarmee het mogelijk is een vergelijking te maken van racistische delicten en racistisch geweld in de lidstaten. Omdat de lidstaten bij het verzamelen van gegevens echter gebruik maken van verschillende instrumenten en categorieën zijn de gegevens, heden ten dage, niet vergelijkbaar. Daarom kunnen wij hoogstens streven naar een vergelijkende analyse van bestaande gegevens op basis van verschillende mechanismen voor gegevensverzameling. Het RAXEN-netwerk voor gegevensverzameling is er in geslaagd dit doel te bereiken op grond van door de lidstaten verstrekte uiteenlopende informatie.

AANBEVELINGEN

Wij kunnen een aantal aanbevelingen doen om onze kennis te vergoten en om op doelmatige wijze maatregelen te treffen tegen racistische delicten en racistisch geweld in de EU. Dit betreft aanbevelingen op de lange termijn die gezien kunnen worden als de ‘ideale normen’ waar lidstaten naar moeten streven, alsook aanbevelingen op de korte termijn die lidstaten werkbare oplossingen bieden om het probleem te beheersen en ertegen op te treden.

Als aanbeveling kan bijvoorbeeld genoemd worden het standaardiseren van wetgeving en gegevensverzamelingen over racistische delicten en racistisch geweld in alle EU-lidstaten. Een aanbeveling voor de korte termijn zou kunnen zijn het instellen of verbeteren van bestaande wetten en systemen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens over racistische delicten en racistisch geweld op het niveau van de lidstaten. Gezien het ontbreken van doelmatige wetten en adequate mechanismen voor het verzamelen van gegevens in de meeste lidstaten, kunnen zelfs deze aanbevelingen voor de korte termijn te ambitieus blijken.

Bovendien zijn voor alle inspanningen om in juridische, strafrechtelijke en maatschappelijke termen reacties op racistische delicten en racistisch geweld te veranderen, criteria voor ‘goede praktijken’ nodig. Dit betekent geen beschrijving van activiteiten die het etiket ‘succesvol’ dragen – meestal toegekend door de initiatiefnemers ervan – maar eerder een zorgvuldige analyse van de doelmatigheid

van initiatieven op het gebied van wetgeving, justitie en de maatschappij in het bestrijden van racistische delicten en racistisch geweld en in het bijstaan van slachtoffers. Hiertoe **tonen de bevindingen in dit rapport over het algemeen aan dat lidstaten met uitgebreide mechanismen voor gegevensverzameling voor het houden van toezicht op racistische delicten en racistisch geweld vaak ook beschikken over een reeks progressieve initiatieven om het probleem te bestrijden en slachtoffers bij te staan.**

De lidstaten van de EU zouden meer moeten leren over effectieve maatregelen tegen racistisch geweld door gebruik te maken van informatie over vergelijkbare projecten in andere lidstaten of op andere gebieden binnen eigen land. In het hart van deze uitwisseling van 'goede praktijken' ligt de bereidheid van politiebureaus om informatie te delen – zowel positieve als negatieve. Dit kan alleen bereikt worden als er sprake is van systemen om informatie te controleren en te verstrekken over de omvang en aard van, en maatregelen tegen racistisch geweld.

Op basis van de bevindingen uit het vergelijkende overzicht van racistisch geweld in de voormalige 15 EU-lidstaten, volgen hier de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport:

Wetgeving en gegevensverzameling – mechanismen verbeteren

KADERAANBEVELINGEN (LANGE TERMIJN):

- **Gegevensverzameling over etnische afstamming/religie mogelijk maken waarmee incidenten van racistische delicten/racistisch geweld tegen nationale minderheden kunnen worden geregistreerd**
- **Wetgeving inzake racistische delicten/racistisch in de EU-lidstaten standaardiseren**

Dit betekent goedkeuring van het voorstel van de Commissie voor een kaderbesluit van de Raad betreffende de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat⁵. Eenmaal goedgekeurd, kan een kader worden ingesteld voor het bestraffen van racistisch/xenofob geweld als misdrijf en kan racistische/xenofobe motivatie erkend worden als verzwarende omstandigheid voor het vaststellen van de strafmaat.

De centrale doelstelling van de kaderrichtlijn is het verbeteren van strafrechtelijke maatregelen gericht op het convergeren van de wetten en verordeningen van de lidstaten op het gebied van racistische en xenofobe vergrijpen.

⁵ COM (2001) 664 def. - Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad betreffende de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat.

Als het kaderbesluit zou worden goedgekeurd door de lidstaten zou het de gegevensverzameling over racistische delicten/racistisch geweld in heel de EU kunnen verbeteren. Derhalve zou een andere aanbeveling kunnen zijn:

- **gegevensverzamelingen over racistische delicten/racistisch in de EU-lidstaten te standaardiseren**

PRAKTISCHE AANBEVELINGEN (KORTE TERMIJN):

Praktische aanbevelingen zijn gericht op een vergelijkende analyse van bestaande gegevens.

Praktische aanbevelingen voor gegevensverzameling erkennen dat verschillende gegevensreeksen een geldige basis kunnen vormen voor **vergelijkende analyse**.

In belangrijke mate zijn de mechanismen voor gegevensverzameling en de vergelijkende onderzoeksverslagen van het RAXEN-netwerk van EUMC gebaseerd op een vergelijkende analyse van uiteenlopende gegevensreeksen. De geldigheid van deze exercitie moet, gezien het ontbreken van direct vergelijkbare gegevens, niet worden onderschat.

Als wij streven naar een vergelijkende analyse van verschillende gegevensbronnen in plaats van rechtstreeks vergelijkbare gegevens te genereren, dan is het aan te bevelen om:

- **wetgeving inzake racistische delicten/racistisch geweld in elke EU-lidstaat in te stellen of bestaande wetgeving te verbeteren**
- **mechanismen voor het verzamelen van strafrechtelijke gegevens inzake racistische delicten/racistisch geweld in elke EU-lidstaat in te stellen of bestaande mechanismen te verbeteren**

Voorts kan aandacht worden besteed aan alternatieve mechanismen voor het verzamelen van gegevens over racistische delicten/racistisch geweld die buiten de grenzen van het strafrecht en justitie vallen. In dit geval moet aanbevolen worden:

- **enquêtes naar misdaad/slachtoffers op te zetten**

In deze enquêtes worden aan de bevolking rechtstreeks voorbeelden gevraagd van hun ervaringen als slachtoffer; ook kunnen er vragen gesteld worden over racistische delicten/racistisch geweld.

Misdaadenquêtes maken het mogelijk nadere bijzonderheden te verzamelen over de karakteristieken van slachtoffers alsook gegevens over herhaalde discriminerende uitingen (zie hoofdrapport, hoofdstuk 3). Zolang de ondervraagden anoniem kunnen antwoorden en een algemeen beeld kunnen schetsen van slachtoffers op basis van groepskenmerken, kan het

vraagstuk van de gegevensbescherming worden gerespecteerd (zie deel 2.4, hoofdrapport).

Misdaadenquêtes zijn instrumenten voor kwantitatieve gegevensverzameling die een vergelijkbare gegevensanalyse mogelijk maken, als dezelfde onderzoekenquête in verschillende landen gebruikt wordt. Misdaadenquêtes kunnen ook inzicht bieden in tendensen, als dezelfde onderzoekenquête elk jaar opnieuw gebruikt wordt.

Ook kan worden aanbevolen:

- **onderzoek door NGO's en wetenschappelijke onderzoekers te promoten naar de omvang en aard van racistische delicten en racistisch geweld**

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan kwalitatief onderzoek dat gericht is op de karakteristieken van slachtoffers en daders en dat op kritische wijze de implementatie van strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke interventies onderzoekt.

Ook kan aandacht worden besteed aan de ervaringen van slachtoffers van racistische uitingen als deel van een proces (of continuüm) van zich herhalende pesterijen/bedreigingen/discriminerende uitingen.

Een verzameling diepgaande kwantitatieve en kwalitatieve gegevens uit uiteenlopende bronnen kan ertoe bijdragen een nauwkeuriger beeld te schetsen van de omvang en aard van racistisch geweld.

Een verbeterde gegevensverzameling kan op belangrijke wijze dader- en slachtofferpopulaties nauwkeurig karakteriseren en kan vaststellen of actuele strafrechtelijke maatregelen tegen racistisch geweld de juiste groepen bereiken.

Naar effectieve strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke interventies

Wij kunnen de ‘doelmatigheid’ of het ‘succes’ van wettelijke en strafrechtelijke interventies tegen racistische delicten en racistisch geweld niet beoordelen tenzij er beoordelingsmechanismen ter zake bestaan. Er moeten uitgebreide criteria voor ‘goede praktijken’ worden vastgesteld in de lidstaten zodat wij in staat zijn een subjectief waardeoordeel te vellen over initiatieven.

Dergelijke kritische rapporten over praktische initiatieven zijn echter schaars in het merendeel van de lidstaten.

BELEIDSMATIGE AANBEVELINGEN:

- **Opstellen van gestandaardiseerde EU-criteria voor ‘goede praktijken’ waarmee de invoering en het ‘welslagen’ van verschillende strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke initiatieven, bedoeld voor het toezicht op, de bestrijding van en een reactie op racistische delicten/racistisch geweld, kunnen worden gemeten**
- **Ontwikkelen van gestandaardiseerde EU-criteria voor ‘goede praktijken’ met betrekking tot wetgeving, strafrechtelijke gebruiken, NGO-interventies, wetenschappelijk onderzoek**

Met de voornoemde aanbevelingen wordt beoogd vast te stellen of wetgevings- en praktische initiatieven een positieve uitwerking hebben op racistische delicten/racistisch geweld.

Hiervoor zijn bewakingsmechanismen nodig die moeilijke vragen aankaarten op het gebied van o.a.:

- de uitwerking van initiatieven inzake racistische vergrijpen/recidieven;
- de uitwerking van initiatieven inzake slachtoffers van racistische delicten;
- de uitwerking van nieuwe wetten inzake sancties;
- het verlooppercentage tussen het aantal gerapporteerde gevallen en het aantal succesvolle vervolgingen/veroordelingen.

PRAKTISCHE AANBEVELINGEN (KORTE TERMIJN):

Net als met pogingen om het strafrecht te standaardiseren door middel van het voorstel voor een kaderbesluit van de Raad betreffende de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat, is het ontwikkelen van gestandaardiseerde criteria voor ‘goede praktijken’ eerder gezegd dan gedaan. Aangezien elke lidstaat een andere geschiedenis heeft en een andere benadering van maatschappelijke problemen, waaronder racistisch geweld, is het niet eenvoudig overeenstemming te bereiken over uniforme criteria voor ‘goede praktijken’ Daarom wordt als praktische suggestie het volgende aanbevolen:

- **Ontwikkelen en invoeren van criteria voor ‘goede praktijken’ op nationaal niveau**

Dit zouden algemene ‘ideale normen’ moeten zijn die verwijzen naar elk stadium van de ontwikkeling, invoering en follow-up van projecten. Nationale normen moeten de beperkingen en mogelijkheden weergeven die inherent zijn aan de juridische cultuur en geschiedenis van elke lidstaat.

- **Ontwikkelen en invoeren van criteria voor ‘goede praktijken’ op het niveau van afzonderlijke projecten**

Elk project moet ingebouwde richtsnoeren voor ‘goede praktijken’ hebben die verwijzen naar elk stadium van projectontwikkeling.

- **Een vergelijkende analyse uitvoeren van vergelijkbare projecten; b.v. initiatieven voor jongerenprogramma’s voor het heropvoeden van jonge daders van racistische delicten of initiatieven van de politie in antwoord op de behoeften van slachtoffers van racistisch geweld**

Indien mogelijk, moeten projecten worden ‘gekoppeld’ om vergelijkingen te vergemakkelijken. Koppeling kan plaatsvinden op basis van onderwerp, groep personen, locatie, enz.

- **Versterken van de rol van de ombudsman en andere nationale (officiële en semi-officiële) waarnemingscentra op het gebied van gegevensverzameling, rapportage en documentatie betreffende racistische delicten/racistisch geweld**

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de rol van overheidsambtenaren, zoals immigratie-ambtenaren en de politie wat betreft hun houding ten aanzien van racistisch geweld, en hun reacties op racistisch geweld.

Kortom, Europese gegevens over en maatregelen tegen racistische delicten en racistisch geweld zouden sterk worden verbeterd als de lidstaten een aantal van de voornoemde aanbevelingen zouden opvolgen.

BIJLAGE

Officiële gegevens over racistische delicten/discriminatie

Omvang van racistische delicten/racistisch geweld, gerapporteerd door officiële bronnen in lidstaten (of gegevens over discriminatie indien er geen andere gegevens beschikbaar zijn)⁶

Lidstaat	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004 Laatst beschikbare info
België	Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding ⁷	1 246 aangiften van racistische discriminatie, al dan niet met geweld	1 316 aangiften van racistische discriminatie, al dan niet met geweld	1 827 aangiften van racistische discriminatie, al dan niet met geweld	GEEN gegevens beschikbaar
Denemarken	Politie PET (Deense burgerbeveiliging)	65 aanklachten m.b.t. uitingen van haat/racistische uitlatingen 116 criminele incidenten met een verdacht racistisch motief	36 aanklachten m.b.t. uitingen van haat/racistische uitlatingen 68 criminele incidenten met een verdacht racistisch motief, waarvan (volgens de RAXEN-classificatie op grond van PET-categoriën): brandstichting 4; pesterijen 20; vandalisme 19; propaganda 8; bedreigingen 8; onrust 1; fysiek geweld 8	28 aanklachten m.b.t. uitingen van haat/racistische uitlatingen 52 criminele incidenten met een verdacht racistisch motief, waarvan (volgens de RAXEN-classificatie op grond van PET-categoriën): brandstichting 4; pesterijen 14; vandalisme 9; propaganda 12; bedreigingen 9; onrust 4; fysiek geweld 8	Eerste drie kwartalen van 2004 24 Tot 24.11.2004 24

⁶ De cijfers in deze tabel zijn niet rechtstreeks vergelijkbaar tussen lidstaten aangezien deze afkomstig zijn uit verschillende bronnen. Originele bron: RAXEN-NFP-verslagen 2001-2004.

⁷ Dit centrum wordt hier beschouwd als semi-officiële instelling.

Vervolg	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004
Duitsland	Federaal Bureau voor interne veiligheid Politie	14 725 misdrijven geregistreerd als 'politiek gemotiveerde criminaliteit, rechts conservatief Geen uitsplitsing gegeven in RAXEN3	12 933 misdrijven geregistreerd als 'politiek gemotiveerde criminaliteit, rechts conservatief, waarvan er 940 'gewelddadig' waren Van deze 12 933 misdrijven werden er 10 902 ingedeeld als 'extremistisch'; hiervan waren er 772 'gewelddadige extremistische misdrijven' 2 789 van de 12 933 misdrijven hadden een xenofob karakter; 512 hiervan waren gewelddadig en 1 594 waren antisemitisch van aard; 30 antisemitische misdrijven waren gewelddadig	11 576 misdrijven geregistreerd als 'politiek gemotiveerde criminaliteit, rechts conservatief, waarvan er 845 'gewelddadig' waren Van deze 11 576 misdrijven werden er 10 792 ingedeeld als 'extremistisch'; hiervan waren er 759 'gewelddadige extremistische misdrijven' 2 431 van de 11 576 misdrijven hadden een xenofob karakter; 465 hiervan waren gewelddadig en 1 226 waren antisemitisch van aard; 38 antisemitische misdrijven waren gewelddadig	Eerste tien maanden van 2004 (jan.-okt.) 6 474 misdrijven geregistreerd als 'politiek gemotiveerde criminaliteit, rechts conservatief', waarvan 397 gewelddadig waren Van deze 6 474 misdrijven hadden 1 208 een xenofob karakter en 203 hiervan waren gewelddadig
Griekenland	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens
Spanje	Guardia Civil (Spaanse rijkspolitie) Gegevens niet openbaar beschikbaar en alleen verstrekt aan NFP op aanvraag voor 2000 en 2001	66 racistische/xenofobe daden gerapporteerd, waarvan 37 met fysiek geweld, 14 met schade aan bezittingen en 15 met beledigingen en bedreigingen	GEEN gegevens beschikbaar	GEEN gegevens beschikbaar	GEEN gegevens beschikbaar

Vervolg	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004
Frankrijk	Ministerie van Binnenlandse Zaken	GEEN gegevens beschikbaar	<p>In totaal 1 305 racistische, xenofobe <i>en</i> antisemitische bedreigingen en gevallen van intimidatie gerapporteerd, waarvan in 313 gevallen tot handeling is overgegaan</p> <p>Van de 1 305 bedreigingen/intimidaties waren er 924 gericht tegen de Joodse gemeenschap. Van de 313 handelingen waren er 193 gericht tegen de Joodse gemeenschap</p>	<p>In totaal 828 racistische, xenofobe <i>en</i> antisemitische bedreigingen en handelingen gerapporteerd</p> <p>232 racistische en xenofobe bedreigingen en gevallen van intimidatie gerapporteerd, waarvan in 92 gevallen tot handeling is overgegaan</p> <p>Daarnaast waren er 127 handelingen en 469 bedreigingen gericht tegen de Joodse gemeenschap</p>	<p>Eerste 6 maanden van 2004: In totaal 829 racistische, xenofobe, antisemitische en antimoslim bedreigingen en handelingen</p> <p>256 racistische en xenofobe bedreigingen en gevallen van intimidatie gerapporteerd, waarvan in 95 gevallen tot handeling is overgegaan</p> <p>Daarnaast waren er 135 handelingen en 375 bedreigingen gericht tegen de Joodse gemeenschap</p> <p>Daarnaast waren er 63 bedreigingen en gevallen van intimidatie gericht tegen de moslimgemeenschap</p>
Ierland	Politie	43 incidenten gerapporteerd met een 'racistisch motief', waarvan 27 met geweldpleging	102 incidenten gerapporteerd met een 'racistisch motief', waarvan 80 met geweldpleging	81 incidenten gerapporteerd met een 'racistisch motief', waarvan 53 met geweldpleging	NIET beschikbaar
Italië	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens

Vervolg	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004
Luxemburg	Politie	16 aanklachten van rassendiscriminatie werden geregistreerd	11 aanklachten van rassendiscriminatie werden geregistreerd	GEEN gegevens beschikbaar	GEEN gegevens beschikbaar
Nederland	Landelijk Expertise Centrum Discriminatie (LECD)	198 discriminatiedelicten gerapporteerd, waarvan 167 mondelinge uitlatingen en 20 delicten gepleegd door rechts-extremistische groeperingen	242 discriminatiedelicten gerapporteerd, waarvan 191 mondelinge uitlatingen en 8 delicten gepleegd door rechts-extremistische groeperingen	204 discriminatiedelicten gerapporteerd, waarvan 154 mondelinge uitlatingen (geen nadere bijzonderheden beschikbaar)	GEEN gegevens beschikbaar
Oostenrijk	Politie Ministerie van Binnenlandse Zaken Ministerie van Justitie	528 aanklachten tegen individuele personen in verband met een reeks verboden racistische/xenofobe handelingen 335 misdrijven met rechts-extremistische, xenofobe of antisemitische motivatie	465 aanklachten tegen individuele personen in verband met een reeks verboden racistische/xenofobe handelingen 326 misdrijven met rechts-extremistische, xenofobe of antisemitische motivatie	436 aanklachten tegen individuele personen in verband met een reeks verboden racistische/xenofobe handelingen 299 misdrijven met rechts-extremistische, xenofobe of antisemitische motivatie	GEEN gegevens beschikbaar
Portugal	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens	GEEN officiële gegevens

Vervolg	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004
Finland	Politie	448 aangiften van misdrijven tegen buitenlanders of minderheden met racistisch karakter GEEN nadere gegevens beschikbaar	3 367 aangiften van misdrijven tegen buitenlanders of etnische minderheden, waarvan 367 met racistisch karakter. Van deze racistisch gemotiveerde delicten, was 38% met fysiek geweld en pogingen daartoe, en 18% met schade aan en andere aantasting van eigendommen	GEEN gegevens beschikbaar	GEEN gegevens beschikbaar
Zweden	Zweedse veiligheids politie	2 670 xenofobe delicten geregistreerd (m.u.v. antisemitisme), waarvan 25 grove mishandelingen; 409 mishandelingen; 1 038 bedreigingen/pesterijen; 134 gevallen van vandalisme; 74 gevallen van graffiti 115 antisemitische delicten geregistreerd, waarvan 1 grove mishandeling; 7 mishandelingen; 41 bedreigingen/pesterijen; 8 gevallen van vandalisme; 12 gevallen van graffiti	2 260 antisemitische delicten geregistreerd, waarvan 1 moord, 16 grove mishandelingen; 134 mishandelingen; 855 bedreigingen/pesterijen; 73 gevallen van vandalisme; 58 gevallen van graffiti 131 antisemitische delicten geregistreerd, waarvan 1 grove mishandeling; 5 mishandelingen; 47 bedreigingen/pesterijen; 11 gevallen van vandalisme; 10 gevallen van graffiti	2 308 antisemitische delicten geregistreerd, waarvan 27 grove mishandelingen; 356 mishandelingen; 878 bedreigingen/pesterijen; 101 gevallen van vandalisme; 64 gevallen van graffiti 128 antisemitische delicten geregistreerd, waarvan 3 mishandelingen; 35 bedreigingen/pesterijen; 9 gevallen van vandalisme; 10 gevallen van graffiti	GEEN gegevens beschikbaar

Vervolg	Gegevensbron	Gegevens voor 2001	Gegevens voor 2002	Gegevens voor 2003	Gegevens voor 2004
<i>(gegevens voor Engeland en Wales)</i>	Politie/Openbaar Ministerie/Ministerie van Binnenlandse Zaken	Gegevens voor de periode 2000-2001	Gegevens voor de periode 2001-2002	Gegevens voor de periode 2002-2002	Gegevens voor de periode 2003-2004
	Openbaar Ministerie/Ministerie van Binnenlandse Zaken	53 092 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische incidenten	54 370 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische incidenten	49 078 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische incidenten	52 694 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische incidenten
		25 116 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische delicten	30 084 <u>aangiften</u> bij de politie van racistische delicten	31 035 <u>aangiften</u> bij de politie van ernstige racistische/religieuze delicten	35 022 <u>aangiften</u> bij de politie van ernstige racistische/religieuze delicten
		waarvan als ernstige racistische delicten: 3 176 verwondingen; 12 468 pesterijen; 4 711 lichte mishandelingen; 1 765 criminele schade aan woonhuizen; 985 criminele schade aan gebouwen anders dan woonhuizen; 1 399 criminele schade aan voertuigen; 612 gevallen van overige criminele schade	waarvan als ernstige racistische delicten: 3463 verwondingen; 14 975 pesterijen; 5164 lichte mishandeling; 2228 criminele schade aan woonhuizen; 1547 criminele schade aan gebouwen anders dan woonhuizen; 1885 criminele schade aan voertuigen; 822 gevallen van overige criminele schade	waarvan als ernstige racistische/religieuze delicten: 4352 verwondingen; 16696 pesterijen; 4491 lichte mishandeling; 2044 criminele schade aan woonhuizen; 1152 criminele schade aan gebouwen anders dan woonhuizen; 1524 criminele schade aan voertuigen; 776 gevallen van overige criminele schade	waarvan als ernstige racistische/religieuze delicten: 4840 verwondingen; 20584 pesterijen; 4017 lichte mishandeling; 1981 criminele schade aan woonhuizen; 1162 criminele schade aan gebouwen anders dan woonhuizen; 1602 criminele schade aan voertuigen; 836 gevallen van overige criminele schade
	Openbaar Ministerie		Tegen 2 674 personen zijn aanklachten ingediend voor ernstige racistische delicten.	Tegen 3116 personen zijn aanklachten ingediend voor ernstige racistische delicten.	
	Ministerie van Binnenlandse zaken	2 120 racistische incidenten in de <u>gevangenis</u>	4597 racistische incidenten in de <u>gevangenis</u>	5784 racistische incidenten in de <u>gevangenis</u>	

